

Türk Coğrafya Kurumu
Turkish Geographical Society

(basılı) ISSN 1302-5856
(elektronik) ISSN 1308-9773

TÜRK COĞRAFYA DERGİSİ

Turkish Geographical Review
Revue Turque de Géographie
Turkische Geographische Zeitschrift

İstanbul-2009

Sayı: 52

Türk Coğrafya Dergisi

<http://www.tck.org.tr>

Sayı 52: 9-16, İstanbul

Basılı ISSN 1302-5856

Elektronik ISSN 1308-9773

1995-2000 Döneminde İzmir'e Yönelik Göçler

Internal Migrations to İzmir (1995-2000)

Şevket IŞIK

ÖZET

Türkiye'de iç göçler 1950'den itibaren hız kazanmıştır. Daimi ikametgahtaki değişimlere göre, İstanbul, Ankara ve İzmir net göç miktarı en yüksek iller olmuş; bu illere son 20 yılda Antalya, İçel, Tekirdağ, Bursa gibi iller eklenmiştir. Bu yeni illere rağmen, İzmir net göç miktarı en yüksek ikinci il olmayı sürdürmüştür. İzmir'in net göçleri incelendiğinde bazı bölge ve illerin son derece önemli olduğu gözlenir. Nitekim Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin, özellikle son 30 yıl içinde İzmir'in net göçündeki katkısı artmıştır. Bu iki bölgenin, 1970-1975 döneminde İzmir'in net göçünde % 40 olan payı, 1995-2000 döneminde % 46'ya yükselmiştir. Ancak dikkat çeken en önemli bulgu, ilin net göçündeki en büyük artışın Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinden kaynaklanmasıdır. 1975-1990 arasında, İzmir'in aldığı göçlerde % 11-12'lik paylara sahip olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi kaynaklı göçler, 1995-2000 döneminde % 24'e yükselmiştir. Bu çalışmanın amacı, İzmir ilinin net göçünde, özellikle 1995-2000 döneminde bölgeler ve iller düzeyinde ortaya çıkan değişimleri, coğrafi açıdan analiz etmektir.

Anahtar kelimeler: İzmir, göç, iç göç, net göç, göç nedenleri.

Geliş/Received : 07.01.2009
Kabul/Accepted : 05.06.2009

ABSTRACT

Internal migrations in Turkey have increased continuously since 1950. According to permanent residence data, the first three provinces that have high net in-migration are İstanbul, İzmir and Ankara. Besides these provinces, Antalya, Mersin, Tekirdağ, Bursa are the important provinces that have high in-migration over the last 30 years. Despite these new provinces, İzmir has been the second province in terms of highest net migration in 1970-2000 period. Some certain regions and provinces are very important in net migration of İzmir. For example, net migrations from the Eastern and Southeastern Anatolia have increased in the last 30 years. The net migration of İzmir from these regions has risen from 40% to 46% between 1970 and 2000. However; most important change in net in-migration of İzmir has occurred from Southeastern Anatolia region. The rate of net in-migration from this region has increased from 11-12% to 24% between 1970 and 2000. The purpose of this study is to analyze features of the in-migrations into the province of İzmir between 1995 and 2000.

Key words: İzmir, migration, internal migration, net migration, reasons of migration.

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü, İzmir
(sevket.i@ege.edu.tr)

GİRİŞ

Türkiye'nin kırsal alanlarında 1950 yılından sonra meydana gelen ve büyük kitlelerin kırdan kopuşunu hızlandıran değişimler, büyük kentlere yönelik göçlerle sonuçlanmıştır. Bu göçler, gerek ülke bütünündeki kentsel nüfusun gerekse büyük kentlerin nüfuslarında, 1950'den sonra son derece büyük artışlar yaratmıştır. İzmir de sahip olduğu tarihsel,

doğal, ekonomik çekicilikleri sayesinde, büyük merkezlere yönelik bu göçlerden nasibini almış ve iller arasında göç eden nüfusun en önemli varış noktalarından biri haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı da, İzmir'e yönelik göçlerin coğrafi boyutunda, özellikle 1995-2000 döneminde ortaya çıkan

gelişmeleri ortaya koymaktır. Tarafımızdan hazırlanan benzer bir çalışma, 1999 yılında Türk Coğrafya Dergisi'nde yayınlanmıştır (IŞIK, 1999). Adı geçen yayında, İzmir'e yönelik göçler çok daha geniş boyutlarıyla ele alınmış; doğum yeri ve 1975-1990 arasındaki daimi ikametgah verilerine göre göçün coğrafi boyutu irdelenmiş; bunun yanında göç eden nüfusun yaş grupları, yerleşme niteliği gibi konulara yer verilmiştir. Bu çalışmamızda ise, araştırma kapsamı daraltılarak, daimi ikametgah ölçütüne göre 1995-2000 döneminde başka illerden İzmir iline yönelik göçlerin bölgeler ve iller düzeyinde ne gibi dağılım gösterdiği; önceki verileri de dikkate alarak, bu konuda hangi değişimlerin meydana geldiği incelenmiştir.

İZMİR'İN İÇ GÖÇLERDEKİ YERİ

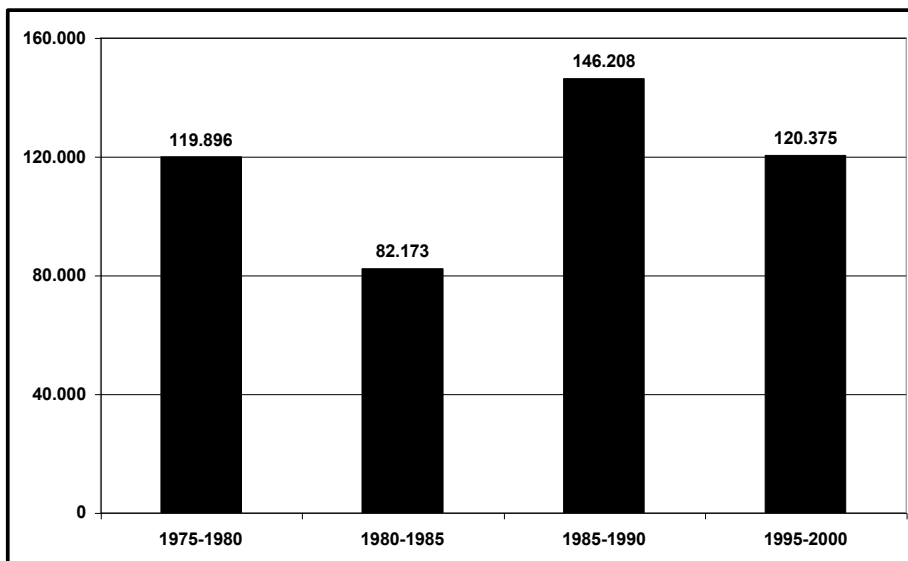
İller arası göç verileri İzmir'in, Türkiye'de net göç miktarı en yüksek ikinci ili olduğunu ortaya koymaktadır. 1975 sonrasında ait 4 döneme ilişkin veriler, ülkemizde en yüksek net göç miktarının tartışmasız İstanbul ilinde olduğunu ortaya koyarken, İzmir İstanbul'un ardından net göçü en yüksek ikinci il olmaya devam etmektedir (Tablo 1). 1975-1980 döneminde, 120.000'e yaklaşan ilin net göçü, 1980-1985 döneminde 82.173, 1985-1990 döneminde 146.208, 1995-2000 döneminde ise 120.375 olmuştur (Tablo 1-2 ve Şekil 1).

Tablo 1. Türkiye'de daimi ikametgâha göre net göç miktarı en yüksek iller.
Table 1. The most important provinces by the numbers of the net migration in Turkey.

	1975-1980		1980-1985		1985-1990		1995-2000
İstanbul	288.653	İstanbul	297.598	İstanbul	656.677	İstanbul	407.448
İzmir	119.896	İzmir	82.173	İzmir	146.208	İzmir	120.375
Bursa	58.720	İçel	49.593	Bursa	83.641	Ankara	90.884
Kocaeli	53.640	Bursa	47.434	Kocaeli	83.262	Antalya	90.457
Ankara	49.499	Kocaeli	41.287	Antalya	82.737	Bursa	85.325

Tablo 2. Sayımlar arasında İzmir ilinin net göç miktarları.
Table 2. The net migration of İzmir according to permanent residence.

SAYIMLAR ARASI DÖNEMLER	ALDIĞI GÖÇ	VERDİĞİ GÖÇ	NET GÖÇ
1975-1980	203.777	83.881	119.896
1980-1985	194.245	112.072	82.173
1985-1990	276.378	130.170	146.208
1995-2000	306.387	186.012	120.375

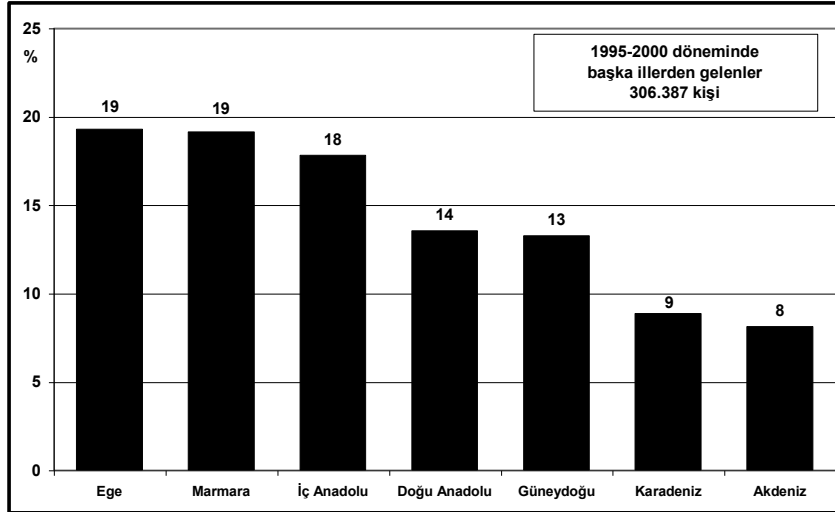

Şekil 1. Daimi ikametgâha göre İzmir ilinin net göç miktarı.
Figure 1. The net migration of İzmir according to permanent residence.

İZMİR'E GÖÇÜN COĞRAFI BOYUTU

1995-2000 verileri, İzmir'e yönelik göçlerin coğrafi boyutunda çok önemli değişimler olduğunu ortaya koymaktadır. İlk olarak, İzmir'e söz konusu dönemde gelen 306.387 kişinin coğrafi dağılımına bakıldığında, İzmir dışındaki Ege illeyle; Marmara ve İç Anadolu bölgelerinden gelenlerin

ağırlıkta olduğu görülür. Nitekim, Ege Bölgesi illerinden ve Marmara Bölgesi'nden gelenlerin oranı % 19, İç Anadolu'dan gelenlerin oranı % 18 düzeyindedir. Buna karşılık Doğu ve Güneydoğu gibi daha uzak bölgelerden gelenlerin oranları sırasıyla % 14 ve % 13 düzeyinde kalmaktadır (Şekil 2). İzmir'in en az göç aldığı bölgeler ise Karadeniz ve Akdeniz olarak dikkat çekmektedir.

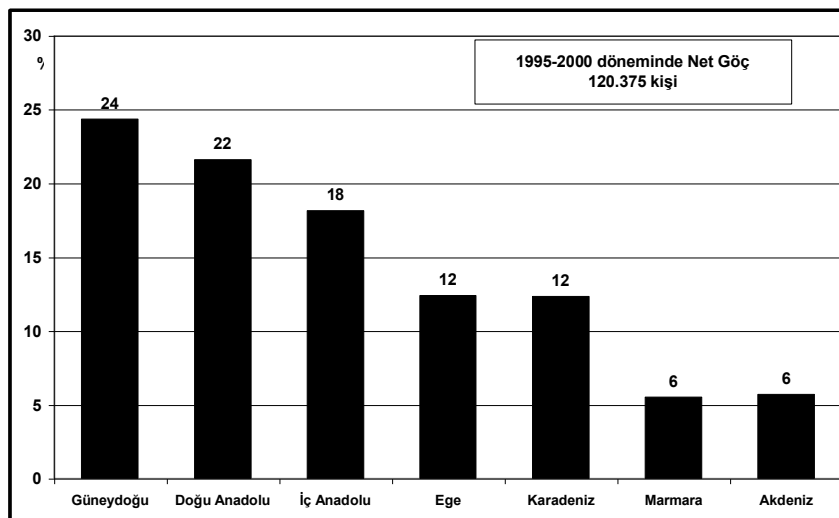

Şekil 2. 1995-2000 döneminde İzmir'e göç eden nüfusun coğrafi bölgelere dağılımı.

Figure 2. The regional distribution of the migrations to İzmir between 1995 and 2000.

Bununla birlikte, bu tablonun İzmir'in göç aldığı gerçek bölgeleri ve illeri ortaya koymaktan uzak olduğu çok açıktır. Bunun en önemli nedeni, İzmir'in, tıpkı diğer iller gibi, sadece göç alan değil, aynı zamanda göç veren bir il olmasıdır. Sözgelimi, İzmir'e 1995-2000 döneminde İstanbul'dan göç edip yerleşenlerin sayısı 24.796 kişiyken, aynı dönemde İstanbul'a verilen göç 28.000'den fazladır. Bu açıdan, İzmir'in diğer iller ile arasındaki nüfus değişimini ortaya koyarak, ilin bölgeler ve iller düzeyindeki net göçü belirlenebilir.

Buna göre yapılan değerlendirmeler, İzmir'in net göçünde en önemli payın Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerine ait olduğunu ortaya koymaktadır. İzmir'in 1995-2000 döneminde 120.375 olan net göçünün (Tablo 2), % 24'ü Güneydoğu Anadolu bölgesi illerinden, % 22'si ise Doğu Anadolu bölgesi illerinden gerçekleşmiştir. İç Anadolu bölgesinin, İzmir ilinin net göçündeki payı ise % 18'dir. Bu veriler, İzmir ilinin göçler yoluyla kazandığı nüfusun yarıya yakınının Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesinden kaynaklandığını açıkça ortaya koymaktadır (Şekil 3).

Şekil 3. 1995-2000 döneminde İzmir ili net göçünün coğrafi bölgelere dağılımı

Figure 3. The regional distribution of the net migrations to İzmir between 1995 and 2000.

Bu verileri, İzmir'deki göçün coğrafi boyutunu incelediğimiz bir önceki çalışmayla kıyasladığımızda, önemli sayılabilecek değişikliklerin olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Sözgelimi, 1975'ten başlayıp 1990'a kadar devam eden beşer yıllık 3 dönemde, İzmir'in net göçünde Doğu Anadolu Bölgesi ilk sırayı alırken, İç Anadolu ikinci, Ege Bölgesi üçüncü sırada yer almıştır. 1995-2000 dönemine ilişkin veriler ise, İzmir'in net göçünde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin ilk sırayı aldığını; Doğu Anadolu'nun ikinci sıraya

gerilediğini göstermektedir. Burada, özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesi illerinden kaynaklanan göçlerdeki artış dikkat çekmektedir. Güneydoğu Anadolu'nun İzmir'in net göçündeki payı önceki dönemlerde % 12-13 arasındayken, bu oran, 1995-2000 döneminde % 24'e yükselmiştir (Tablo 3 ve Şekil 3). Bu artışta, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerinden kaynaklanan göçlerdeki artışlar, belirleyici olmuştur (Tablo 4).

Tablo 3. Sayımlar arasında daimi ikametgâha göre İzmir ilinin net göçünün bölgesel dağılımı (1975-1980, 1980-1985 ve 1985-1990 verileri IŞIK, Ş. 1999'dan alınmıştır).

Table 3. The regional distribution of the net migrations to Izmir according to permanent residence and census of population.

	İZMİR'İN NET GÖÇÜNÜN BÖLGESEL DAĞILIMI					%			
	1975 1980	1980 1985	1985 1990	1995 2000	1975 1980	1980 1985	1985 1990	1995 2000	
Güneydoğu	14.408	10.439	17.436	29.285	12	13	12	24	
Doğu Anadolu	33.855	23.670	45.455	26.008	28	29	31	22	
İç Anadolu	26.035	20.981	32.562	21.822	23	25	22	18	
Ege	24.416	17.888	23.331	14.916	20	21	16	12	
Karadeniz	9.453	8.030	17.295	14.848	8	9	12	12	
Marmara	6.512	-995	4.502	6.640	5	-	3	6	
Akdeniz	5.246	2.180	5.627	6.858	4	3	4	6	
TOPLAM	119.925	82.193	146.208	120.377	100	100	100	100	

Tablo 4. Sayım aralıklarına ve daimi ikametgaha göre İzmir ilinin net göçünde ilk 10 il.

Table 4. The most important 10 provinces in net migration of Izmir according to permanent residence.

SAYIMLAR ARASI DÖNEMLER							
1975-1980	1980-1985		1985-1990		1995-2000		
Ankara	11.959	Ankara	9.374	Erzurum	11.979	Manisa	11.327
Manisa	9.482	Erzurum	6.801	Kars	9.518	Diyarbakır	10.071
Konya	8.439	Manisa	6.545	Ankara	8.841	Mardin	8.997
Kars	7.865	Kars	4.584	Manisa	8.187	Erzurum	6.532
Erzurum	7.439	Konya	4.363	Konya	6.498	Şanlıurfa	5.095
Mardin	5.521	Mardin	3.787	Mardin	6.283	Ankara	4.459
Aydın	5.072	Diyarbakır	3.521	Diyarbakır	6.074	Balıkesir	4.386
Diyarbakır	3.984	Afyon	3.519	Afyon	5.698	Sivas	4.035
Ağrı	3.979	Aydın	3.163	Ağrı	4.954	Konya	3.751
Afyon	3.277	Ağrı	2.679	Aydın	4.142	Ağrı	3.317

(Kaynak: TÜİK, 2005. Genel Nüfus sayımı 2000 Göç İstatistikleri).

İzmir'e göçün bölgesel dağılımında meydana gelen diğer bir değişim de, Doğu Anadolu ve İç Anadolu gibi bölgelerin İzmir'in net göçünde önemli paya sahip olmaya devam etmesi; ancak bu paylarında gözle görünür bir azalmanın yaşanmasıdır. Doğu Anadolu'nun İzmir'in net göçünde önceki üç dönemde % 30'lar düzeyindeki payı, 1995-2000 döneminde % 22'ye gerilemiştir. Benzer bir gerileme, İç

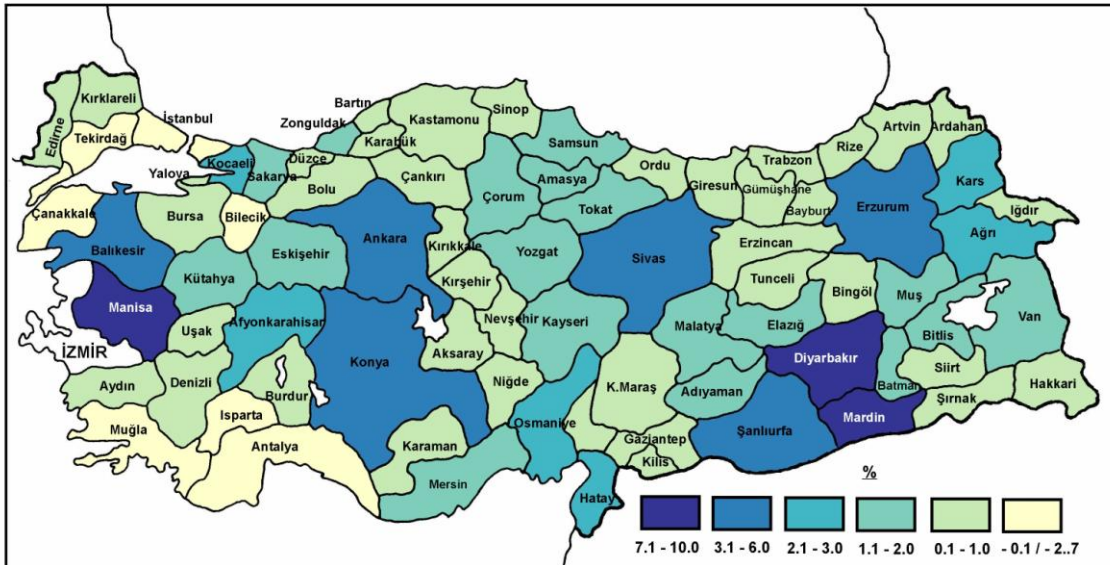
Anadolu için de geçerli olup, bu bölgenin İzmir'in net göçündeki payı % 24'ler düzeyinden % 18'e gerilemiştir (Tablo 3).

1995-2000 dönemine ilişkin göç verilerinin önemli sonuçlarından biri de, İzmir'in, diğer Ege illerinden aldığı göçün zayıflamaya devam etmesidir. Nitekim 1975-1980 döne-

minde, Ege illerinin İzmir'in net göçünde % 20 olan payı azalarak 1995-2000 döneminde % 12'ye kadar gerilemiştir.

İzmir'in 1995-2000 dönemindeki net göçünde (120.375), en önemli paya sahip olan iller Manisa, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa ve Erzurum'dur. İlin net göçünde önemli paya sahip olan ilk on il içinde, tek Ege bölgesi ili olarak dikkat çeken Manisa, İzmir'in net göçünde % 9,4'lük bir payla ilk sırayı almıştır. Diğer iller, Manisa'nın aksine İzmir'e coğrafi açıdan daha uzak mesafede yer alan illerdir ve büyük kısmı Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yer almaktadır. Nitekim İzmir'in net göçünde Diyarbakır % 8,4'lük bir paya sahipken; bu ili % 7,5 ile Mardin % 5,4 ile Erzurum izlemektedir (Şekil 4-5). Bu veriler, İzmir'e yakın mesafede yer alan diğer Ege illerinin, İzmir'in net göçündeki etkilerinin giderek zayıfladığını, buna karşılık bazı Güneydoğu ve Doğu

Anadolu bölgesi illerinin önem kazandığını göstermektedir. 1995-2000 döneminde İzmir'in net göçünde Doğu ve Güneydoğu illerinin paylarını arttırmada, bu iki bölgenin yıllardır içinde bulunduğu ekonomik ve toplumsal koşulların etkisi büyük olmuştur. Bu bölgelerde, uzun yıllardan beri varlığını sürdüren ekonomik sorunlara, son 20-30 yıla damgasını vuran terör olayları eklenmiştir. Bu durum, geçmişten beri göç veren bu iki bölgede, yeni göçlere yol açmıştır. Başta bölge kentlerine yönelik olan bu göçler, bölge kentlerinin büyük nüfus kitlelerini tutacak ekonomik, sosyal ve kentsel birikime sahip olmamaları nedeniyle batıdaki büyük merkezlere yönelmiştir. Genellikle iş bulmak amacıyla yapılan bu göçler, söz konusu bölgelerin demografik özellikleriyle birleştiğinde, İzmir'in bu bölge illerinden aldığı göç de büyümektedir.

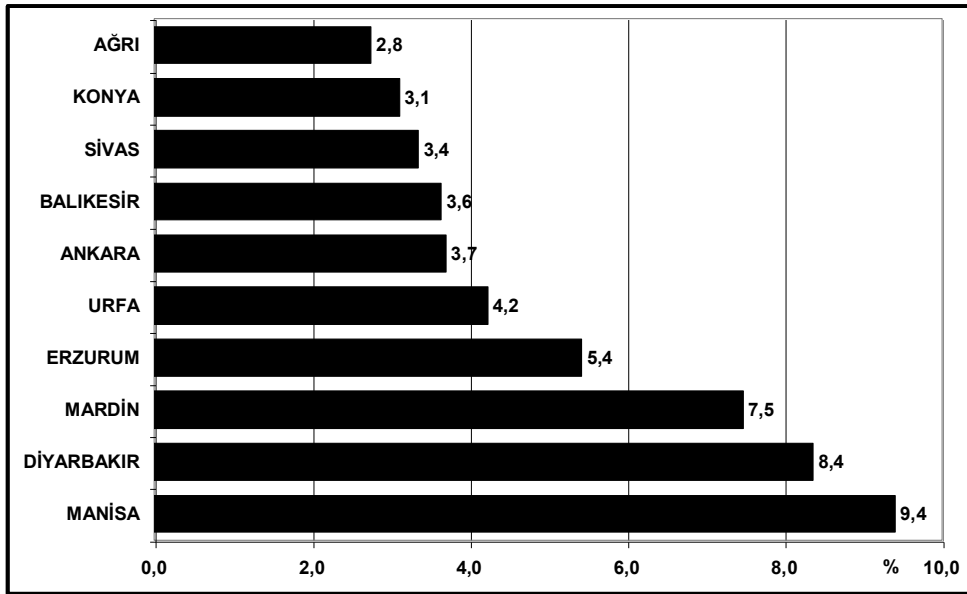
Şekil 4. 1995-2000 döneminde İzmir ili net göçünün illere dağılımı.

Figure 4. The provincial distribution of the net migrations to İzmir between 1995 and 2000.

İzmir'in net göçünde ilk on sırayı alan illerdeki değişimler de son derece önemlidir. İlin net göçünde, 1975-1990 arasındaki üç dönemde başta Manisa olmak üzere Aydın ve Afyon gibi Ege Bölgesi illeri yer alırken, 1995-2000 döneminde bu illerden sadece Manisa önemini korumuştur. Bunun yanı sıra, Ankara'dan İzmir'e giden net nüfus miktarında da azalmalar yaşanmıştır. 1995 öncesindeki dönemlerde, İzmir'e Doğu ve Güneydoğu illerinden yapılan göçlerde Ankara'nın aracılık yapmasına bağlı olarak yüksek olan net göç (Özgür, 1995: 75), 1995-2000 döneminde oldukça gerilemiştir. Bu durum, Doğu ve Güneydoğu illerinden İzmir'e yönelik kademeli göçlerde, Ankara'nın 1995-2000 döneminde güç kaybettiği şeklinde yorumlanabilir.

Diyarbakır, Mardin ve Erzurum gibi illerin, İzmir'in net göçü içindeki payında ciddi artışlar meydana gelirken, Şanlıurfa, İzmir'in net göçünde ilk kez bu kadar yüksek bir katkıyla sıralamaya girmiştir (Tablo 4). İzmir'in 1995-2000 döneminde net göç kazancının % 25'ten fazlası bu 4 ilden kaynaklanmıştır.

1995-2000 dönemine ilişkin verilerin ortaya koyduğu diğer önemli bir bulgu ise İzmir'in net göçünde negatif etkiye sahip olan illerin sayıları ve nitelikleridir. 1975-1980 yılında, İzmir'in net göçünde negatif etkiye sahip olan tek il, dönemin hızla sanayileşen ili Bursa'dır. 1980-1985 döneminde ise İzmir'in net göçünde negatif etkiye sahip olan alanların iki bölgede odaklandığı görülür. Bunlardan ilki Akdeniz kıyılarında turizmin henüz gelişmeye başladığı Antalya ve sanayi faaliyetleriyle gelişen Mersin'dir. Diğerleri ise Marmara Bölgesi'nde İstanbul ve Sakarya illeridir. İstanbul ve Antalya 1985-1990 döneminde de bu özelliklerini sürdürmüşlerdir. 1980-1990 arasında İzmir'in net göç kaybına uğradığı bu iller, aynı dönemde ülke içindeki iç göçlerin de başlıca varış sahaları olmuştur (Çelik, 2007: 98). 1995-2000 döneminde iller arasında gerçekleşen nüfus hareketlerine bakıldığında, İzmir'in net olarak nüfus verdiği illerin sayısında ve niteliklerinde büyük değişimler meydana geldiği gözlenmektedir. Antalya ve İstanbul 1980-1985 döneminden itibaren sahip oldukları bu özelliği sürdürmeye devam ederken; bu illere Tekirdağ, Çanakkale, Muğla, Isparta ve Bilecik illeri eklenmiştir.

Şekil 5. 1995-2000 döneminde İzmir ili net göçünde ilk on ilin payı.

Figure 5. The rates of the most important 10 provinces in net migration of İzmir (1995-2000).

İzmir'in bu illere verdiği net göç çok büyük olmamakla birlikte, ilin net göç kaybına uğradığı illerin niteliklerini ortaya koymasına bakımından önem taşımaktadır. Bunlardan Tekirdağ, önemli karayolları, dış ticaret işlevine sahip limanı ile Çorlu havalimanı ve İstanbul-Avrupa demiryoluyla İstanbul'a bağlanmanın tüm avantajlarını kendine çekerek, özellikle Çorlu ve Çerkezköy'deki sanayi faaliyetleriyle hem yatırımcılar hem de iş bulmak amacıyla göç edenler için güçlü bir çekim merkezi olmuştur (Sönmez, 1998: 90).

Çanakkale ve Isparta ilinde ise, 1992'de kurulan üniversitelerin, eğitim amaçlı göçleri kendine çekmesiyle İzmir net göçünde negatif etkiler yarattığı ileri sürülebilir. Nitekim, yayınlanan diğer bir çalışmadaki bulgularımıza göre, 2008 yılında sadece Çanakkale kent merkezindeki üniversite öğrencilerinin sayısı 14.000 olup, bunların yaklaşık % 7'si İzmir'den gelen öğrencilerden meydana gelmektedir (Işık, 2008: 51). Bu iki ilde, Tekirdağ, İstanbul veya Antalya gibi, göç eden nüfus için bir çekim gücü yaratacak ekonomik faaliyetlerin bulunmaması, üniversitelerin etkili olduğu izlenimi vermektedir. Muğla ili için de üniversite etkisinden söz edilebileceği gibi, turizm faaliyetlerinin doğrudan veya dolaylı etkilerinin de belirleyici olduğu düşünülebilir.

İZMİR'İN DİĞER İLLERDEN ALDIĞI GÖÇLERİN NEDENLERİ

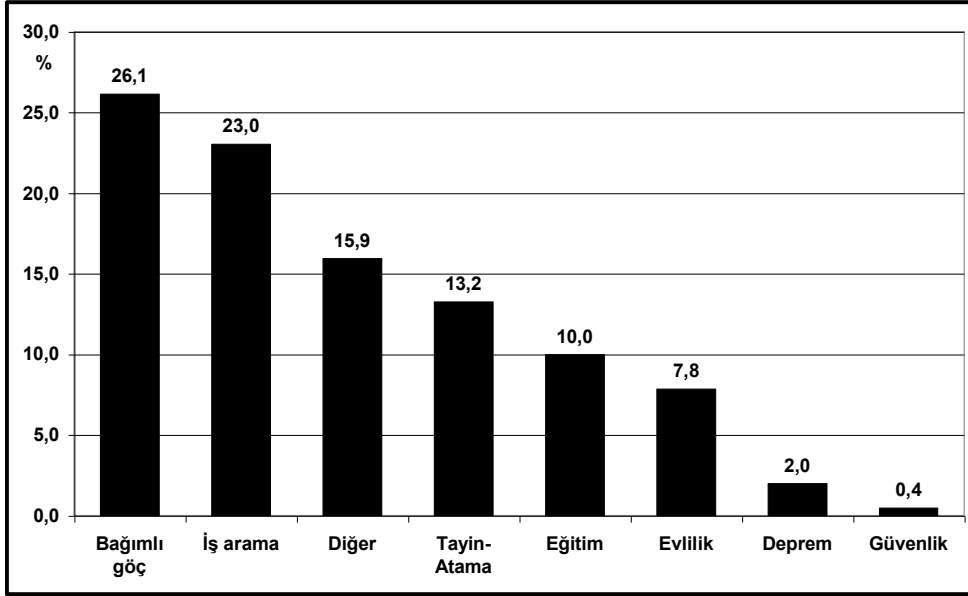
Türkiye'nin önemli ticaret ve sanayi fonksiyonlarının toplandığı İzmir, sahip olduğu bu özellikleriyle ülke içinde göçlerin yöneldiği önemli bir il konumundadır. İlin sahip olduğu bu özellikler, İzmir'e yönelik göçlerde "iş bulma" amaçlı göçlerin önemini artırmaktadır. Nitekim gerek Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri, gerek yapılan diğer araştırmalar, İzmir'e yönelik göçlerin temel nedeninin iş aramak olduğunu ortaya koymaktadır.

TÜİK verilerine göre, İzmir'e başka illerden gelen nüfusun göç nedenleri arasında, aile bireylerinden birine bağlı olarak gerçekleşen göçler % 26,1 ile ilk sırada yer alırken (Şekil 6), iş bulma amaçlı gelenler % 23'lük bir payla ikinci sırayı almaktadır (Kocaman, 2008: 54 ve TÜİK, 2005: 96-97). Ancak burada bağımlı göçe konu olan nüfus konusunda yapılabilecek bir tahmin, iş bulma amaçlı göçlerin, görünenenden daha fazla olduğunu ortaya koymaya yeterlidir. Bağımlı göç, aile bireylerinden birine bağlı olarak gerçekleşen bir göçtür. Sözelimi, aile reisi konumundaki erkeğin iş bulmak amacıyla göç etmesine bağlı olarak, eş ve çocuklar da bu göçe iştirak edebilmektedir. Bu gibi durumlarda, iş bulmak amacıyla göç eden aile reislerinin göç nedenleri, istatistiklere "iş bulmak" şeklinde yansırken; çalışmayan eş ve çocukların "bağımlı göç" biçiminde yansıyabilmekte; dolayısıyla iş bulmak amaçlı göçler gerçek rakamların daha altında kalabilmektedir. İzmir'e aile bireylerinden birine bağlı olarak göç edenlerin % 64'nün kadınlardan oluşması da (Tablo 5), böyle bir olguyu güçlendirmektedir.

İzmir'de yapılan bir alan araştırmasının sonuçları da bu görüşümüzü desteklemektedir. Bu çalışmada, TÜİK verilerinde kullanılan göç nedenleri kullanılarak elde edilen sonuçlar, araştırma kapsamındakilerin % 34,9'unun İzmir'e iş bulmak amacıyla geldiğini göstermektedir (Pazarlıoğlu, 2007: 131).

Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, İzmir'e göç eden nüfusun önemli bir kısmının iş bulmak amacıyla göç ettiği ifade edilebilir. Bununla birlikte İzmir; tayin, atama ve eğitim amaçlı göçlerde de önemli sayılabilecek bir konuma sahiptir. Başta Ege ve Dokuz Eylül üniversiteleri olmak üzere, ilde mevcut üniversiteler, İzmir'e gelenlerin % 10'unun eğitim amaçlı olarak gelmesine yol açarken, tayin-atama yoluyla gelenler % 13,2'lik bir orana sahiptir (Şekil 6).

Şekil 6. 1995-2000 döneminde İzmir'e göç eden nüfusun göç etme nedeni.
Figure 6. The reasons of the migration to İzmir (1995-2000).

Tablo 5. 1995-2000 döneminde İzmir ilinin aldığı göçün nedenlerine göre dağılımı.
Table 5. The reasons of the migration to İzmir (1995-2000).

	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK %	KADIN %
İş arama	50.845	19.680	70.525	72	28
Tayin-Atama	25.847	14.664	40.511	64	36
Bağımlı göç	28.737	51.314	80.051	36	64
Eğitim	18.197	12.340	30.537	60	40
Evlilik	1.736	22.272	24.008	7	93
Deprem	2.931	3.049	5.980	49	51
Güvenlik	850	526	1.376	62	38
Diğer	30.489	18.295	48.784	62	38
Bilinmeyen	2.481	2.134	4.615	54	46
TOPLAM	162.113	144.274	306.387		

(Kaynak: TÜİK, 2005. Genel Nüfus sayımı 2000. Göç İstatistikleri, s.96-97'den yararlanarak yazar tarafından hesaplanmıştır).

SONUÇ

1995-2000 verileri, İzmir'in İstanbul'un ardından en yüksek net göçe sahip ili olmaya devam ettiğini göstermektedir. Bununla birlikte, ilin net göç yoluyla kazandığı nüfusun gerek bölgesel gerekse illere dağılımında, önemli sayılabilecek değişimler meydana gelmiştir. İlin net göçünde, bölgesel düzeyde gerçekleşen en önemli değişim, hiç kuşku yok ki, Güneydoğu Anadolu kaynaklı göçlerdeki büyük artıştır. 1990 öncesinde ilin net göçünde ancak % 12-13'lük paya sahip olan Güneydoğu Anadolu bölgesi, 1995-2000 döneminde % 24'le ilk sıraya yükselmiştir. Böylece, öteden beri ilin net göçünde yüksek oranlarla temsil edilen Doğu Anadolu Bölgesi de dikkate alındığında, İzmir'in net göçünün % 46'sı bu iki bölgeden kaynaklanmıştır. Buna karşılık,

İzmir'in net göçünde yakın yıllara kadar daha yüksek oranlarla temsil edilen diğer Ege illerinin payı azalmaya devam ederek % 12'ye düşmüştür.

Bölgesel dağılımdaki bu değişim, İzmir'in diğer illerden aldığı net göçlerde de kendini göstermektedir. 1995-2000 döneminde ilin net göçünde Manisa ilk sırayı almakla birlikte (% 9,4); Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa gibi Güneydoğu illeriyle, Doğu Anadolu'dan Erzurum İzmir'in net göçünde % 25'ten fazla bir paya sahip olmuştur. Bu açıdan, söz konusu iki bölgede uzun zamandan beri yaşanan ekonomik ve toplumsal sorunların, İzmir'i de çok yakından etkilediği belirtilebilir.

KAYNAKLAR

- ÇELİK, F. (2007). "Türkiye'de İç Göçler: 1980-2000". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 22: 87-109.
- İŞİK, Ş. (1999). "İzmir'e Yönelik Göçlerin Coğrafi Boyutları". *Türk Coğrafya Dergisi* 34: 383-405.
- İŞİK, Ş. (2008). *Türkiye'de Üniversitelerin Kentlerin Gelişimi ve Ekonomik Yapısı Üzerine Etkileri: Onsekiz Mart Üniversitesi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- KOCAMAN, T. (2008). *Türkiye'de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri (1965-2000)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- ÖZGÜR, E.M. (1995). "Türkiye'deki İç Göçlerde Ankara İlinin Yeri". *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 4: 63-76.
- ÖZGÜR, E. M. (1998). *Türkiye Nüfus Coğrafyası*. Ankara.
- PAZARLIOĞLU, M.V. (2007). "İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi", *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi* 14 (1): 121-135.
- SÖNMEZ, M. (1998). *Bölgesel Eşitsizlik: Türkiye'de Doğu-Batı Uçurumu*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2005). *Genel Nüfus Sayımı 2000 Göç İstatistikleri*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.

Yazar hakkında

Doç. Dr.
Şevket Işık

Ege Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü
Bornova-İzmir

Nüfus ve yerleşme konularında çalışmaktadır. Son yıllardaki çalışmaları; Türkiye'de üniversitelerin, kentlerin nüfus miktarında, göç özelliklerinde ve ekonomik yapısında yarattığı değişimler üzerine yoğunlaşmıştır.

TÜRK COĞRAFYA DERGİSİ

Sayı 52, Haziran 2009

İçindekiler

Edtörden	v	
<u>Makaleler</u>		
<i>Ahmet Evren ERGİNAL ve T. Ahmet ERTEK</i>	Gökçeada Yalıtışının Mikro Analiz Yöntemleri ile İncelenmesi: Oluşum Ortamı Konusunda Göstergeler (<i>Investigation of the Gökçeada Beachrock Using Micro Analysis Methods: Implications for Formation Environment</i>)	1-8
<i>İ. Şevket İŞİK</i>	1995-2000 Döneminde İzmir'e Yönelik Göçler (<i>Internal Migrations to İzmir (1995-2000)</i>)	9-16
<i>Ramazan SEVER ve İbrahim KOPAR</i>	Maral Şelalesi (Borçka-Artvin), Doğal Ortam Özellikleri ve Ekonomik Potansiyeli (<i>Maral Waterfall (Borçka-Artvin), its Natural Characteristics, and Economic Potentiality</i>)	17-29
<i>Mehmet Şahinalp ve Veysi Günel</i>	Stratejik Önemi Giderek Artan ve Türkiye'nin Henüz Kullanamadığı Bir Maden: Trona (<i>A Mine, Becoming Increasingly Strategic Importance and Turkey Hasn't Utilized Yet: Trona</i>)	31-40
<i>Hüseyin TUROĞLU</i>	Aksu Deresi Havzası (Giresun) Periglasyal Sahasında Kütle Hareketleri (<i>The Mass Movements in the Periglacial Region of Aksu River Basin (Giresun)</i>)	41-52
<u>Türk Coğrafya Kurumundan</u>		
<i>Faaliyet Raporu (Ocak 2007-Haziran 2009)</i>	53	